

Statenvoorstel nr. 2021/1103535

Initiatiefvoorstel: Krachtige jongerenparticipatie in Overijsselse democratie.

Datum

30-06-2021

Inlichtingen bij

Wybren Bakker
Tel: 06-48788744
Mail: w.bakker@overijssel.nl

Annemieke Wissink
Tel: 06-21651876
Mail: a.wissink@overijssel.nl

Regien Courtz
Tel: 06-12266840
Mail: rh.courtz@overijssel.nl

Jongerenraad Overijssel
Mail: overijsseldoetmee@overijssel.nl

Aan Provinciale Staten

Onderwerp

Versterken van de participatie van jongeren in de Overijsselse democratie

Bijlagen:

- I. Ontwerpbesluit 2021/1103535
- II. Notitie "krachtige jongerenparticipatie in Overijsselse democratie"
- III. Samenvattingen van recente onderzoeksresultaten

Aanleiding

Indieners zijn intrinsiek gemotiveerd om jongerenparticipatie in Overijssel nog meer op de politieke agenda te plaatsen. Diverse onderzoeken en gesprekken met jongeren versterkte deze motivatie. Jongeren verdienen in onze provincie een prominentere plek aan tafel zodat zij mee kunnen praten over hun toekomst. Ook hun mening moet vroegtijdig opgehaald en betrokken worden in de besluitvorming. Zo kan jongerenparticipatie een onlosmakelijk onderdeel zijn bij beleidsvorming en uitvoering.

De politiek neemt belangrijke beslissingen die ook jongeren aangaan. Volgens artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag heeft ieder kind het recht om zijn of haar mening te geven over belangrijke zaken die hem of haar aangaan. Dit betekent dat jongeren het recht hebben hun mening te geven over beslissingen die de politiek neemt. Politici moeten serieus luisteren naar de mening van jongeren, rekening houdend met hun leeftijd en de ontwikkeling. Uit onderzoek van UNICEF blijkt dat 90% van de Nederlandse kinderen het gevoel heeft dat haar of zijn mening niet op prijs wordt gesteld door (wereld)leiders; terwijl 84% van de jeugd denkt dat de wereld een betere plek zou zijn als er naar hen geluisterd zou worden.

Overwegingen

Jongerenparticipatie is een middel om te komen tot betrokkenheid van jongeren bij en in de democratie; op lange termijn leidt dit tot versterking van het openbaar bestuur en de democratische rechtsstaat. Momenteel geeft de provincie Overijssel op diverse manieren vorm aan het begrip jongerenparticipatie. Zie daarvoor www.overijsseldoetmee.nl Jongeren zijn niet expliciet in beeld bij beleidsvorming en -uitvoering, terwijl frequent de wens wordt uitgesproken om jongeren meer te willen betrekken bij provinciale beleidsvorming. Dit voorstel dicht de kloof tussen die wens en realisatie. In de bijlage zijn diverse onderzoeken opgenomen die bijdroegen aan onze motivaties.

In het coalitieakkoord "Samen bouwen aan Overijssel" 2019-2023, staat beschreven: "We vinden het belangrijk dat iedereen mee doet en meetelt, een inclusieve samenleving" (pag. 32). En op pag. 37 "Voor een goed functionerende democratie is het van belang dat iedereen meedoet. Het is belangrijk dat

vroeg te stimuleren". In de perspectiefnota 2021 stond: "Ten behoeve van een goed functionerende democratie, is het belangrijk dat iedereen meedoet en daarom streven wij ernaar dat elke scholier minstens eenmaal tijdens de schoolcarrière in het provinciehuis is geweest. In de afgelopen maanden hebben we hiertoe met onderwijsinstellingen, afspraken gemaakt over de opzet en uitvoering van het programma Burgerschap". Indieners hebben er begrip voor dat vanwege de pandemie dit niet tot voldoende uitvoering is gekomen maar gaan er van uit dat de inzet wordt gehandhaafd.

De SER Overijssel heeft recentelijk het rapport "Goed leven, wonen en werken voor jongeren in Overijssel" uitgebracht. In het rapport adviseert SER Overijssel GS om jongeren te betrekken bij het provinciale beleid. GS hebben in haar reactie op dat rapport aangegeven de aanbevelingen ter harte te nemen en kans te zien om de communicatie met en betrokkenheid van jongeren meer structureel in te bedden. Dit initiatiefvoorstel geeft ook daarvoor diverse suggesties.

Overijssel kent sedert lang de Jongerenraad. Daarom is ook vanaf het eerste moment nadrukkelijk met leden van de jongerenraad en jongeren die bij provinciaal onderzoek waren betrokken, deze beleidskoers tot stand gebracht. We nemen aan dat de jongerenraad zeer nauw bij de vervolgstappen wordt betrokken. De jongerenraad zal zichzelf overigens ook actief bij GS en PS blijven melden.

Er bestaan op landelijk en lokaal niveau inmiddels diverse initiatieven om jongeren meer te betrekken bij het openbaar bestuur. Door ook op provinciaal niveau hierin nog meer dan tot heden het geval is te investeren ontstaat extra kracht die zal leiden tot meer effect.

De indieners beogen dat het achterliggend doel 'Jongeren betrekken bij en in de democratie' een blijvend onderdeel van het beleidsveld 'Kwaliteit openbaar bestuur' zal zijn. Indieners hebben niet de pretentie te weten wat goed is qua acties en aanpak: dat primaat laten ze bij de beleidsmakers en jongeren zelf. Daarom treft u in dit initiatiefvoorstel vooral richtinggevende ambities en te betrekken overwegingen aan.

Initiatiefnemers stellen zich mee ten doel om jongerenparticipatie structureel op de Overijsselse politieke agenda te houden en gaan er van uit dat vanuit PS een klankbordgroep gevormd wordt die tenminste twee keer per jaar met de jongerenraad en de ambtelijke organisatie de voortgang bespreekt. Daarmee blijft ook binnen PS de noodzakelijke aandacht en inzet van PS geborgd.

Financiën

Indieners gaan er van uit dat de kosten voor de activiteiten die zijn genoemd in dit initiatiefvoorstel binnen het programma Kwaliteit Openbaar Bestuur 2020 – 2023 kunnen worden gedekt. Mochten additionele middelen nodig zijn dan vragen we GS dit in haar reactie op dit initiatiefvoorstel aan PS kenbaar te maken.

Voorstel

Gelet op het voorgaande stellen wij u voor het besluit te nemen, als in concept in bijlage I verwoord.

In bijlage 2 is het initiatiefvoorstel nader uitgewerkt.

Ontwerpbesluit nr. 2021/1103535

Provinciale Staten van Overijssel,

gelezen het voorstel van Wybren Bakker (D66), Annemieke Wissink (PvdA), Regien Coutz (VVD) d.d. 30 juni 2021, nr. 2021/1103535

besluiten:

1. Kennis te nemen van de notitie "krachtige jongerenparticipatie in Overijsselse democratie".
2. GS te verzoeken om, in samenspraak met PS, in de periode 2021 – 2023 uitvoering te geven aan de volgende vier ambities die in de onder 1 genoemde notitie zijn genoemd:
  - a. De mening van jongeren vaker en frequenter op een hen passende wijze ophalen;
  - b. De mening en inbreng van jongeren bij beleidsbepaling benutten;
  - c. Beleidsmakers en beleidsbeslissers gaan zich merkbaar inspannen om jongeren vooraf, tijdens en na beleidsbepaling te betrekken;
  - d. Nieuwe instrumenten inzetten hoe jongeren, tijdig en transparant hun mening kunnen geven.
3. Uit elke ambitie tenminste 1 suggestie voor de beleidskoers in nauwe afstemming met de jongerenraad van Overijssel in de beleidsperiode 2021 – 2023 tot uitvoer te brengen.
4. De kosten voor de activiteiten die zijn genoemd in dit initiatiefvoorstel ten laste te brengen van het programma Kwaliteit Openbaar Bestuur 2020 – 2023.
5. Uit PS een klankbordgroep te vormen die tenminste 2 keer per jaar met de jongerenraad en de ambtelijke organisatie de voortgang bespreekt en zo ook PS zelf blijft enthousiasmeren om jongeren, op geleide van de geformuleerde ambities te betrekken.
6. De jongerenraad reeds nu uit te nodigen om haar reactie op de conceptbegroting 2022 in de commissie of in PS voorafgaand aan de besluitvorming kenbaar te maken.
7. GS te verzoeken een evaluatie in 2023 uit te voeren en PS over de uitkomsten te informeren.

Zwolle,

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

griffier,

Krachtige jongerenparticipatie in Overijsselse democratie

Initiatiefvoorstel dat eraan bijdraagt om de meningen van jongeren¹ bij beleidsbepalingen nadrukkelijk te benutten.

Waarom dit voorstel?

Indieners zijn intrinsiek gemotiveerd om jongerenparticipatie in Overijssel nog meer op de politieke agenda te plaatsen. Diverse onderzoeken en gesprekken met jongeren versterkte deze motivatie. Jongeren verdienen in onze provincie een prominentere plek aan tafel zodat zij mee kunnen praten over hun toekomst. Ook hun mening moet vroegtijdig opgehaald en betrokken worden in de besluitvorming. Zo kan jongerenparticipatie een onlosmakelijk onderdeel zijn bij beleidsvorming en uitvoering.

De politiek neemt belangrijke beslissingen die ook jongeren aangaan. Volgens artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag heeft ieder kind het recht om zijn of haar mening te geven over belangrijke zaken die hem of haar aangaan. Dit betekent dat jongeren het recht hebben hun mening te geven over beslissingen die de politiek neemt. Politici moeten serieus luisteren naar de mening van jongeren, rekening houdend met hun leeftijd en de ontwikkeling. Uit onderzoek van UNICEF blijkt dat 90% van de Nederlandse kinderen het gevoel heeft dat haar of zijn mening niet op prijs wordt gesteld door (wereld)leiders; terwijl 84% van de jeugd denkt dat de wereld een betere plek zou zijn als er naar hen geluisterd zou worden.

Samenwerken met jongeren en met collega Statenleden

Voor indieners was er aanleiding genoeg om meer recente onderzoeksresultaten te beoordelen en ook in Overijssel zelf een (beperkt) onderzoek onder kinderen/jongeren te laten doen, met dank aan de Commissaris van de Koning en beleidsambtenaren. De uitkomsten daarvan inclusief een korte samenvatting treft u aan in (bijlagen III). Opvallend uit dit onderzoek: 77% van de ondervraagde jongeren wil meedoen en scholen zijn een goede entree. Ook is duidelijk dat er toenemende frustratie onder jongeren bestaat jegens de overheid omdat echte invloed niet door jongeren ervaren wordt.

De uitkomsten van deze onderzoeken leidden ertoe dat indieners het onderwerp via een agenderingsverzoek in een bredere groep van Statenleden en jongeren bespreekbaar maakten. Het resultaat van die bijeenkomst was de diepe overtuiging dat Overijssel op jongerenparticipatie meer kan en moet doen. We zijn overtuigd dat jongerenparticipatie ons en de jongeren veel kan brengen, als we er samen meer aan gaan doen op basis van gelijkwaardigheid. Een concept initiatiefvoorstel is in een tweede bijeenkomst voorgelegd aan Statenleden en wederom aan de betrokken jongeren. Met al hun input is uiteindelijk dit voorstel tot stand gekomen. Het voorstel kan rekenen op brede steun in Staten en onder de jongerenraad van Overijssel.

De grondslagen waarop jongerenparticipatie verdere inhoud moet krijgen

In het coalitieakkoord "Samen bouwen aan Overijssel" 2019-2023, staat beschreven: "*We vinden het belangrijk dat iedereen mee doet en meetelt, een inclusieve samenleving*" (pg 32). En op pg 37 "*Voor een goed functionerende democratie is het van belang dat iedereen meedoet. Het is belangrijk dat vroeg te stimuleren*". In de perspectiefnota 2021 stond: "*Ten behoeve van een goed functionerende democratie, is het belangrijk dat iedereen meedoet en daarom streven wij ernaar dat elke scholier minstens eenmaal tijdens de schoolcarrière in het provinciehuis is geweest. In de afgelopen maanden hebben we hiertoe met onderwijsinstellingen, afspraken gemaakt over de opzet en uitvoering van het programma Burgerschap*".

Omdat het belangrijk is dat jongerenparticipatie daadwerkelijk betekenisvol is, heeft het kinderrechtencomité vijf stappen opgesteld. Deze vijf stappen zijn in het kort:

- Jongeren krijgen voldoende toegang tot informatie;
- Zij kunnen hun stem laten horen;
- Zij worden daarin serieus genomen;
- Ontvangen terugkoppeling over besluiten die zijn genomen;
- Krijgen de mogelijkheid om te klagen indien zij het niet eens zijn met een besluit

---

¹ Daar waar jongeren in deze nota staat, kan ook kinderen worden gelezen. Indieners kiezen er niet voor om daar verschil in aan te brengen. Dat bij uitvoering aangesloten moet worden bij de leefwereld van de ontvangers achten indieners bij beleidsmakers afdoende bekend.

Het ministerie van BZK heeft naar aanleiding van onderzoek (rapport: "bondgenoten in de democratie") vele waardevolle aanbevelingen opgesteld. Drie algemene aanbevelingen voor alle overheidslagen zijn:

- Draag zorg voor een diverse jongerenvertegenwoordiging;
- Realiseer krachtige verbindingen tussen jongeren en beleidsvorming;
- Zorg voor een structurele dialoog met jongeren.

Het rapport van I&O research "jongeren en democratie" maakt de kloof tussen beleidsbepalers en jongeren inzichtelijk. In dit onderzoek werden 3446 jongeren en 3681 bestuurders en ambtenaren ondervraagd. Enkele opvallende uitkomsten:

- 49% van de jongeren wil meebeslissen;
- Bestuurders hebben weinig tot geen contact met jongeren tot 18 jaar;
- Politici achten jongeren niet belangrijk (zegt jongere)
- Jongeren hebben geen interesse (zegt bestuurder).
- 1 op de 3 jongeren (32%) houdt zich vaak bezig met hoe Nederland beter kan;
- 71% van de jongeren vindt meepraten belangrijk (o.a. via enquêtes en online petitie's).

Een niet representatief recent onafhankelijk onderzoek in Overijssel onder 258 kinderen en jongeren in de leeftijd van 6 -18 jaar en verschillend opleidingsniveau en aansluitend 4 verdiepende gesprekken met 110 leerlingen en 4 docenten versterkte overwegingen en richting van de gewenste beleidskoers. Enkele opvallende uitkomsten:

- Vanaf 14 jaar is meer betrokkenheid bij maatschappelijke onderwerpen. Tot 14 jaar is er nauwelijks een bewust gevoel van betrokkenheid. Jongeren komen vooral via school in aanraking met democratie en politiek;
- Een kwart van de jongeren spreekt wekelijks over onderwerpen binnen de provincie;
- Jongeren zijn nauwelijks op de hoogte van participatiemogelijkheden, 5 % maakt er gebruik van;
- Jongeren hebben behoefte aan concrete onderwerpen die dicht bij hen staan om op te participeren: meer dan 60% geïnteresseerd in vrijetijdsbesteding, uitgaansgelegenheden en sportfaciliteiten. Daarna had men interesse in discriminatie op scholen, schulden onder jongeren, OV en bereikbaarheid en winkelaanbod in binnensteden.
- De jongerenraad spreekt jongeren weinig aan maar ze vinden het wel geschikt voor jongeren die mee willen praten;
- Er is voorkeur voor laagdrempelige (online) participatiemogelijkheden.

Momenteel geeft de provincie Overijssel op diverse manieren vorm aan het begrip jongerenparticipatie. In de documenten onder bijlage III zijn de huidige manieren inzichtelijk gemaakt. Ook op de website <https://www.overijssel.nl/over-overijssel/overijssel-doet-mee/> is een goed overzicht beschikbaar. Jongeren zijn, ondanks de goede intenties, nog niet expliciet in beeld bij beleidsvorming en -uitvoering, terwijl frequent de wens wordt uitgesproken om jongeren meer te willen betrekken bij provinciale beleidsvorming.

Gedeputeerde Staten hebben middels een brief d.d. 20 april 2021 kenmerk 2021/0094792 met als onderwerp Uitvoering motie Versterking Digitale Inwonersparticipatie de Staten over de voortgang gerapporteerd. Diverse initiatieven voor digitale participatie worden daarin vermeld voor alle inwoners van Overijssel. We gaan ervan uit dat de doelgroep jongeren daarin ook nadrukkelijk in beeld is en dat suggesties in dit initiatiefvoorstel samen tot uitvoer kunnen komen.

Met alles wat gedaan wordt en op geleide van wensen en behoeften van jongeren en betrokken statenleden die dit voorstel ondersteunen dichten we op deze wijze iets meer de kloof tussen wens en de daadwerkelijke realisatie van jongerenparticipatie in onze provincie.

Richting geven en ruimte voor invulling behouden

Indieners hebben niet de pretentie nu alles te weten en te willen bepalen. Wat wel beoogd wordt met het voorstel is om GS een stimulerende aanjagende opdracht te geven mee op geleide van, geformuleerde ambities in het coalitieakkoord, de provinciale en landelijke onderzoeken, de huidige activiteiten en ervaringen in Overijssel met jongerenparticipatie en de gevoerde dialogen met Statenleden en de jongerenraad. De beleidsaanbevelingen zijn achtereenvolgend verwerkt langs de volgende lijnen:

- 1 de mening van jongeren vaker en frequenter bij hen passende wijze ophalen;
- 2 de mening en inbreng van jongeren bij beleidsbepaling benutten;
- 3 beleidsmakers (projectmedewerkers en ambtenaren) en beleidsbeslissers (GS en PS) merkbaar zich inspannen om jongeren, vooraf, tijdens en na beleidsbepaling, te betrekken;
- 4 nieuwe instrumenten inzetten hoe jongeren, tijdig en transparant hun mening kunnen geven.

Indieners zijn ervan overtuigd dat ze met dit initiatiefvoorstel:

- aansluiten op het huidige provinciale beleid met betrekking tot jongerenparticipatie;
- dat op deze wijze de provinciale en landelijke onderzoeksresultaten worden benut;
- en ontvangt Gedeputeerde Staten een richtinggevend beleidsadvies/opdracht.

Financieel

Er is door Gedeputeerde Staten budget vastgesteld voor versterking van de democratische processen in Overijssel. Indieners gaan er van uit dat deze voorstellen binnen het programma Kwaliteit Openbaar Bestuur 2020-2023 daarbinnen van voldoende financiële dekking kunnen worden voorzien. Mocht dat niet het geval zijn dan gaan indieners er vanuit dat GS voor de behandeling van de begroting 2022 met uitwerkingsvoorstellen kan komen inclusief een daarvoor benodigd budget.

Dit alles leidt tot de volgende uitwerking in een viertal ambities en daarbij passende suggesties voor beleidsintensivering.

Ambitie 1: De mening van jongeren vaker en frequenter op een hen passende wijze ophalen.

Suggesties voor beleidskoers:

Jongeren willen wel hun mening geven maar dan moet je ze als beleidsmakers wel de kans geven en aansluiten bij de leefwereld, manieren en interesses van jongeren. Dit denken vergt meer aandacht in de cultuur van ambtenaren en politici. Jongeren moeten bij beleidsvorming meer als eindgebruiker in beeld zijn. Stel daartoe een intern "bewustwordingsproces" op.

"ik maak me best wel zorgen over de toekomst"²

Neem jongeren aan de voorkant van beleid mee. Denk daarbij in het bijzonder aan onderwerpen binnen de omgevingsvisie, binnenstadsarrangementen; sportbeleid; evenementen; openbaar vervoer; fietsvoorzieningen (paden en opslag), klimaat-duurzaamheid, Europa, natuur en recreatie.

"niet alles is even boeiend, het moet wel concreet mij aangaan anders haak ik af"

Gebruik taal die bij de leefwereld van kinderen en jongeren past. Benut digitale instrumenten en stem deze af met scholen zodat bijvoorbeeld digitale vragen uitgezet kunnen worden mee aan de hand van reguliere lesstof.

Vorm een pool van docenten en scholen die met provinciale en, desgewenst ook gemeentelijke, beleidsmakers over jongerenparticipatie in het onderwijs een stimulerende, aanjagende en kennis delende rol vervullen.

Ambitie 2: De mening en inbreng van jongeren bij beleidsbepaling benutten

Suggesties voor beleidskoers:

Maak in de beleidscyclus en reglementen van de provincie het mogelijk dat de jongerenraad tenminste 2 maal per jaar een beschouwende reflectie geeft op jaardocumenten: p-nota en begroting of jaarrekening.

"een uitnodiging zien we graag tegemoet"

Draag eraan bij dat de jongerenraad tijdig uitgenodigd wordt om in een beleidsproces advies te geven of hun mening te verwoorden. Bijvoorbeeld door in te spreken in commissievergaderingen, door een infosessie te beleggen, een advies of standpunt uit te dragen, of welke vorm dan ook die past bij jongeren. Geef de ruimte en biedt steun zodat jongeren tijdig op een hun passende wijze kunnen bijdragen.

Ondersteun de jongerenraad met een zodanige permanente campagne zodat de jongerenraad een zo representatief mogelijke afspiegeling van de samenleving wordt en blijft.

"ga actief op zoek naar hen die niet op de voorgrond staan"

Vorm rond de "harde kern" van jongeren in de jongerenraad een "supportersgilde" van jongeren die wel betrokken willen zijn maar niet structureel mee willen doen. Er is blijvende wisseling in de jongerenraad, een grotere kring eromheen kan ook bijdragen aan blijvend nieuwe aanwas.

"jongeren zijn de experts van hun belevingswereld"

(Her)beoordeel of het reglement jongerenraad nog voldoet en indien nodig stel dit bij. Denk daarbij aan aantal benodigde leden en afspiegeling, beschikbare budget, mogelijkheden en bevoegdheden in/naar de Staten van Overijssel, de provinciale publieke positionering, zeggenschap over inhoud van enquêtes, faciliteiten voor promotie en uitvoering. En betrek hierbij de opvattingen van de jongerenraad.

---

² De hier opgenomen "....." zijn quotes van jongeren"

Ambitie 3: Beleidsmakers (projectmedewerkers en ambtenaren) en beleidsbeslissers (GS en PS) gaan zich merkbaar inspinnen om jongeren, vooraf, tijdens en na beleidsbepaling, te betrekken

Suggesties voor beleidskoers:

Stel als GS een norm. Bijvoorbeeld 20 keer per jaar³ is een GS lid in dialoog met jongeren over een voor de provincie en de jongeren relevant onderwerp.

Benut en positioneer lokale jonge boegbeelden bijvoorbeeld nu Leah Corsmit uit Deventer die dé stem van Nederlandse jongeren twee jaar in Europa mag vertegenwoordigen. Ze gaat via gastlessen en bijeenkomsten in gesprek met jongeren en vormt zich zo een beeld dat ze meeneemt als jongerenvertegenwoordiger Europese Zaken. Ongetwijfeld zijn er meer Overijsselse kopstukken (jong en ouder) die als ambassadeurs willen worden ingezet. Zo kan een groep van boegbeelden in Overijssel als rolmodellen gepositioneerd worden. Biedt daar dan ook faciliteiten aan.

"geef die jongeren die zich bijzonder inzetten merkbaar publieke waardering"

Maak tenminste eens per jaar een "dag van de jongerenparticipatie" in samenspraak met het onderwijsveld een dialoog met jongeren en stel daartoe een "lespakket" samen en koppel daaraan beleidsmakers en politici. We kregen als indieners al de fantasie dat 1 keer per jaar alle provinciale ambtenaren en politici enige uren op middelbare scholen aanwezig zijn en de kans hebben bijvoorbeeld mee les te geven, het (informele) gesprek aan gaan, ideeën van jongeren op te halen: kern daarvan: luister naar jongeren en benut hen.

"burgerschap kun je niet leren. Dat moet je ervaren".

Vorm een pool van ambtenaren en (lokale, provinciale, landelijke en Europese) bij voorkeur Overijsselse politici die gevraagd kunnen worden op scholen in de les mee te doen bij daarvoor relevante lessen. En benut studenten aan HBO en Universiteiten (bijvoorbeeld politicologie en communicatiewetenschappen) bij de versterking van de dialoog tussen jongeren en bestuurders/ambtenaren.

"wees wel objectief: kids zijn heel kneedbaar"

Ambitie 4: Nieuwe instrumenten inzetten hoe jongeren, tijdig en transparant hun mening kunnen geven.

Suggesties voor beleidskoers:

Vorm een veilig onlinejongerendatabestand waarvoor alle jongeren tussen de 12 en 18 voor worden uitgenodigd middels een brief door de commissaris van de koning en waar op geleide van behoeften vanuit de organisatie en/of de jongerenraad tenminste 1 x per maand een digitale uitvraag wordt gedaan. Maak aan voorkant verwachtingen volstrekt helder.

"als je me vraagt dan krijg je mijn mening"

Langs dezelfde digitale weg is het wellicht ook mogelijk een "shout out" plek te creëren. Jongeren willen een mogelijkheid hebben een (spontane en niet representatieve) mening over een gemeentelijk of provinciaal beleidsvoornemen te uiten. Maak het mogelijk dat ze dat drempelvrij als signaal af kunnen geven. Jongeren zitten niet te wachten op een formele procedure van inspraak maar willen "in het moment" een mening kunnen geven.

"wil wel mening geven maar moet wel eenvoudig"

Benut als bestuurder de digitale mogelijkheden voor contact. Creëer zonedig informele digitale "ontmoetingsplekken" waar bestuurders, ambtenaren, politici en jongeren elkaar over uiteenlopende issues kunnen spreken. Er zijn inmiddels bestuurders die op wisselende tijdstippen van de dag/avond digitaal spreekuur houden en zo toegankelijk zijn voor uiteenlopende doelgroepen.

"ze snappen me vaak niet maar ik wil wel proberen het uit te leggen in een vertrouwde omgeving"

Realiseer binnen 2 weken na sluiting van een digitale uitvraag dat jongeren op hetzelfde platform online kunnen zien wat uitkomsten zijn en wat er mee gedaan gaat worden zowel in procestermen als inhoudelijk.

"ik heb mijn mening gegeven maar verneem daarna nooit meer iets"

---

³ Per portefeuillehouder globaal 1 x per kwartaal.

Samenvatting voorlopige materiaal

Er is een (relatief beperkt) onderzoek in Overijssel gedaan naar wat de samenleving en specifiek docenten en kinderen/jongeren¹ graag willen: hoe zouden zij willen participeren en meedoen. Dit onderzoek is uitgevoerd.

In de tussentijd heeft I&O research namens het ministerie van BZK een onderzoek verricht naar jongeren en democratie. Hiervoor zijn ook jongeren in Overijssel gesproken. Ook zijn bestuurders en ambtenaren van rijk, provincies en gemeenten gesproken. Alhoewel het niet gespecificeerd is op het niveau van provincie of gemeenten, kunnen de uitkomsten van dit onderzoek wel meegenomen worden.

Relevante overwegingen

Hieronder vindt u een aantal punten die gedestilleerd is uit de verschillende onderzoeken en gesprekken.

Uitkomsten onderzoek jongerenparticipatie in Overijssel (bijlage 2)

Dit kleine onderzoek is uitgevoerd door bureau Coen namens provincie Overijssel. Door middel van een online enquête (258 reacties uit verschillende woonplaatsen, van verschillende opleidingsniveau en variërend van 6-18 jaar), online groeps gesprekken (vier groepen leerlingen van primair en voortgezet onderwijs) en telefonische interviews met vier docenten is er een aantal bevindingen gedaan.

- *4 procent* is bewust met provincie in contact geweest (100 procent daarvan via de provincie en het programma Overijssel doet mee!). Jongeren zijn meer betrokken bij gemeente dan bij provincie. Helft jongeren volgt nieuws over provincie.
- Kwart van de jongeren spreekt wekelijks wel over onderwerpen binnen de provincie; lijken hierdoor meer betrokken bij nieuws en politieke onderwerpen binnen de provincie dan bij de provincie als overheid.
- Jongeren komen voornamelijk via school in aanraking met democratie en politiek. De mate waarin verschilt per school.
- Tot *14 jaar* is er nauwelijks een bewust gevoel van betrokkenheid. Vanaf die leeftijd stijgt die betrokkenheid. Dit komt niet zozeer door de leeftijd, maar door mate waarin er aandacht aan wordt besteed in hun omgeving.
- Ze zijn nauwelijks op de hoogte van participatiemogelijkheden. Enkele mogelijkheden wisten ze wel te noemen. Stemmen kwam ook duidelijk naar voren, terwijl niemand dit nog mag. *5 procent* maakt gebruik van huidige participatiemogelijkheden. Deelname aan de boerenprotesten vorig jaar viel hierbij op. De jongeren zijn over het algemeen **niet echt enthousiast** over de huidige participatiemogelijkheden. Veel van de mogelijkheden bevatten echter wel elementen die ze aanspreken.
- Jongeren hebben behoefte aan concrete onderwerpen die dichtbij hen staan om op te participeren. Meer dan 60% van de deelnemers was geïnteresseerd in vrijetijdsbesteding, uitgaansgelegenheden en sportfaciliteiten. Daarna had men vooral interesse in discriminatie op school, schulden onder jongeren, OV en bereikbaarheid en winkelaanbod in binnenstad.
- **De Jongerenraad en een Jongerentop (K300, equivalenten van G1000 etc) spreken jongeren weinig aan.** Dit wordt snel als een elite-club gezien waarvoor veel kennis en tijd nodig is. Ze vinden het wel geschikt voor de jongeren die wel op deze manier betrokken zijn.
- **De politieke escape room spreekt het meeste aan.** Ook bijvoorbeeld het **provinciespel en debatten** spreken sommigen aan vanwege het inzoomen op echte onderwerpen. **Jongeren zien nog kansen op het gebied van social media en politiek.**

---

¹ Daar waar jongeren in deze notitie staat, kan ook kinderen worden gelezen.

- **Er is een voorkeur voor laagdrempelige (online) participatiemogelijkheden. Er moet volgens hen ook een link met het onderwijs zijn. Het moet niet te moeilijk zijn.**
- Tot 14 jaar hebben jongeren iets meer vrees om mee te praten, vanaf die leeftijd willen ze meer op inhoud meepraten maar wordt er vaak niets mee gedaan en niet goed geluisterd.
- Interactie onder jongeren onderling is belangrijk. Aanwezigheid bij activiteiten van een beslisser bij de overheid is ook een pre. Betrokken persoon van de overheid is bij voorkeur een **jongvolwassene**.
- Docenten participeren liever met de **hele klas**. Hier zijn jongeren het niet mee eens, voelen zich daardoor soms geremd. Docenten waarderen als activiteiten ruim van te voren geboekt worden, als het gaat om projecten die gelinkt zijn met school (schoolprojecten) en als de hele klas kan meedoen. Onderling contact tussen scholen zou gewaardeerd worden en laagdrempelig contact met overheid wordt gewaardeerd.
- **Opleidingsniveau** is altijd wel een factor om betrokken te (willen en kunnen) zijn.

Uitkomsten I&O – onderzoek (onder 3446 jongeren en 3681 bestuurders en ambtenaren, bijlage 3)

NB. Hieronder wordt een aantal punten vermeld die opvallen in het onderzoek voor BZK. Veel van de uitkomsten komen overeen met het onderzoek in Overijssel.

- Jongeren maken zich vooral druk om actuele maatschappelijke onderwerpen (Amerikaanse verkiezingen, corona, klimaat) terwijl bestuurders denken dat ze zich druk maken om vrede in de wereld, werk en economie en democratie en inspraak.
- Jongeren willen meer meebeslissen dan bestuurders denken en willen vooral meedoen door te gaan stemmen. Zij vinden wetenschappers belangrijker dan influencers.
- Jongeren en bestuurders begrijpen elkaar niet zo goed. Dat zijn ze eens. Wil om elkaar beter te willen begrijpen lijkt groter onder jongeren. Met jongeren onder de 18 jaar is er weinig contact met jongeren. Bestuurders denken dat jongeren geen interesse hebben. Jongeren hebben dit wel, maar het is vaak te ingewikkeld.
- Bestuurders moeten vaker naar jongeren toe (bijvoorbeeld naar scholen). Hiervoor moeten bestuurders wel flink gemotiveerd worden: slechts 12 procent ziet de oplossing voor meer begrip voor elkaar in het vragen van jongeren wat belangrijk is voor ze.

Aanbevelingen rapport Bondgenoten in de Democratie (bijlage 4)

NB. Hieronder wordt bewust gekozen voor een weergave van enkel de aanbevelingen uit dit rapport. Dit voor de leesbaarheid van deze notitie en voorkoming van dubbelingen in conclusies en bevindingen.

- Maak jongerenvertegenwoordiging diverser
- Leg verbinding tussen jongereninitiatieven en beleid
- Creëer ruimte voor structurele dialoog tussen jongeren en bestuurders
- Waarborg duurzame financiering jongerenparticipatie
- Integreer jongerenparticipatie in het onderwijs
- Ontwikkel een landelijk digitaal podium jongerenparticipatie

In een sessie eind februari dit jaar, geleid door BZK en Laurentien van Oranje, was Poem aangeschoven. In een deelsessie waar toevallig ook gemeente Almelo aanwezig was, kwam concreet naar voren dat we als overheid structureel een dialoog tussen jongeren, bestuurders (voor ons ook ambtenaren en PS) moeten organiseren. Dialogen die echt over iets gaan en gelinkt zijn met provinciale thematiek. En onderwijs blijft dé eerste plek waar jongeren gevonden worden.